

Beslissing regionale klachtencommissie

inzake klacht van de heer X.

Klacht : ds. 08.001/378
Wet : Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Datum binnenkomst klacht : 15 juli 2020
Datum hoorzitting : 21 juli 2020
Datum beslissing : 30 juli 2020

1. STUKKEN

De klachtencommissie heeft kennisgenomen van:

- Klaagschrift van 15 juli 2020
- Uittreksel uit het dossier
- Verweerschrift van 20 juli 2020

2. KLACHTENPROCEDURE

De klachtenprocedure is begonnen met het klaagschrift van de heer X, hierna te noemen klager, van 15 juli 2020. Verweerders hebben op 20 juli 2020 een verweerschrift aan de klachtencommissie toegezonden.

Op 21 juli 2020 heeft er een hoorzitting plaatsgevonden, waarbij de volgende personen aanwezig waren:

- *de klachtencommissie:* voorzitter
psychiater Reinier van Arkel
lid cliëntenraad
- *secretaris:*
- *notulist:*
- *klager:* de heer X, die zich in deze heeft laten
bijstaan de patiëntenvertrouwenspersoon
- *verweerders:* psychiater en achterwacht, verpleegkundig specialist

Tijdens de hoorzitting hebben partijen ieder hun standpunten toegelicht.

3. KLACHT

Klager klaagt over de beslissing van verweerders om over te gaan tot de toepassing van verplichte zorg in de vorm van insluiten.

4. STANDPUNT VAN PARTIJEN

Het standpunt van klager komt neer op het volgende. Klager is op 23 juni 2020 opgenomen binnen GGZ Oost Brabant, locatie A, krachtens een crisismaatregel. Op 26 juni 2020 is de crisismaatregel verlengd tot en met 17 juli 2020. In de nacht van vrijdag 10 juli 2020 op zaterdag 11 juli 2020 heeft klager gevraagd aan een vrouwelijke mede patiënte of hij op haar kamer mocht komen. Deze mede patiënte stemde hiermee in en er volgde een aangenaam gesprek. Vervolgens is er met wederzijdse instemming gezoend op de kamer van deze mede patiënte. Deze mede patiënte ging vervolgens roken en klager is toen naar zijn eigen kamer teruggegaan. Op het moment dat hij over de gang liep hoorde hij geroezemoes. Klager hoorde dat zijn handelen niet goed was gevallen bij het behandelend team. Hij is vrijwel direct daarna in de EBK (Extra Beveiligde Kamer) geplaatst, dit ging allemaal heel snel. Klager weet daardoor niet meer precies hoe het is gegaan, maar hij weet wel nog dat het geen pretje was en dat er sprake was van behoorlijke agressie. Klager begrijpt niet goed waarom hij in de EBK is geplaatst. Hij bepaalt zelf met wie hij zoent en geeft aan dat het hier om twee volwassen mensen gaat.

De volgende ochtend, op zaterdag 11 juli 2020, werd klager gezien door de verpleegkundig specialist. Er werd afgesproken dat hij terug mocht naar de afdeling. Klager had echter die dag het ontbijt en de lunch gemist. Hij vroeg meerdere malen om een boterham om de tijd tot het avondeten te overbruggen maar kreeg deze niet. Klager werd hierop boos en heeft uit frustratie tegen een medewerker gezegd 'ik zal je een stoot geven'. Klager betreurt deze uitspraak maar hij was op dat moment radeloos. Als gevolg van deze uitspraak is klager opnieuw in de EBK geplaatst, tot de volgende ochtend. Op zondagochtend 12 juli 2020 is klager overgeplaatst naar B en op de HIC aldaar wederom gesepareerd. Dit omdat er op de afdeling zelf (zowel in A als in B) geen ruimte was voor mobilisatie.

Klager stelt zich op het standpunt dat de drie separaties niet proportioneel waren en dat er andere alternatieven voorhanden waren. Bovendien is klager van mening dat de ernst van de situatie de separaties niet rechtvaardigde. Ook geeft klager aan dat hij van de separaties niet op de hoogte is gesteld middels een brief, terwijl de Wet verplichte ggz dit wel voorschrijft. Tot slot meent klager dat verweerdens de verplichte zorg voor een ander doel hebben toegepast dan in de beschikking van de rechtbank is opgenomen en dat de insluiting daarom onrechtmatig is.

Klager verzoekt de klachtencommissie om een schadevergoeding ter hoogte van € 2.100,- toe te kennen ten laste van de zorgaanbieder, voor de schade die hij heeft geleden. Klager stelt dat hem behoorlijk wat schade is toegebracht door hem op een hardhandige manier in de EBK te zetten. Hij heeft hier letsel aan overgehouden, bestaande uit een pijnlijke arm. Daarnaast geeft klager aan dat hij immateriële schade heeft geleden doordat hij onterecht in de EBK is geplaatst. Door middel van het vragen van een schadevergoeding hoopt klager erkenning te krijgen voor hetgeen hem is aangedaan.

Verweerdens stellen zich op het standpunt dat de eerste en tweede separatie gelet op de veiligheid op de afdeling noodzakelijk waren. In de week voorafgaand aan het weekend van 10 en 11 juli 2020 had klager meerdere malen grensoverschrijdend gedrag naar mede patiënten geuit. Ook vertoonde hij regelmatig dreigend agressief gedrag richting het verpleegkundig personeel. Daarmee ontstond het risico op ernstige lichamelijke en/of psychische schade aan anderen maar ook aan zichzelf door een mogelijke reactie daarop, zoals verweer bij fysieke agressie of door aangifte bij de politie en de gevolgen daarvan. Klager is verschillende keren aangesproken op zijn gedrag door het

behandelend team maar dit hielp niet. Ook verscherpt toezicht en aanbieden van medicatie met rustgevende werking hielp onvoldoende om het risico op herhaling af te wenden. Vanwege de veiligheid op de afdeling is daarom besloten om klager in te sluiten in de EBK nadat hij in de nacht van 10 op 11 juli 2020 uit de kamer van een mede patiënte kwam. Klager is die nacht, tijdens zijn verblijf in de EBK, niet beoordeeld door een psychiater, maar er is wel telefonisch overleg geweest met de achterwacht. De volgende ochtend is klager gezien door verweerders en is er besloten dat klager terug mocht naar de afdeling. Hij is toen door het verpleegkundig personeel geroepen voor de lunch maar hij kwam niet. De verpleegkundigen hebben meerdere malen gevraagd om mee te gaan lunchen. Rond 13:30 uur stond klager ineens bij het kantoor en vroeg of de deur van het restaurant nog open was. Toen hij hierop een ontkennend antwoord kreeg reageerde klager geagiteerd en beledigend. Er is te kennen gegeven dat klager in die toestand niet op de groep kon verblijven en hij is meerdere malen gevraagd om naar zijn kamer te gaan. Klager weigerde dit steeds. Hij dreigde daarbij om een verpleegkundige een stoot te geven als deze hem zou aanraken. Omdat de agitatie steeds verder opliep is klager die middag opnieuw in de EBK geplaatst.

Voor wat betreft de derde separatie brengen verweerders het volgende naar voren. Vanwege het gedrag van klager was het onwenselijk dat klager en de betreffende mede patiënte op één afdeling zouden verblijven. Hierdoor kon niet ingezet worden op mobilisatie in A. Er werd op zaterdagavond 11 juli 2020 door de triagist gezocht naar een afdeling waar klager wel zou kunnen mobiliseren. Er is contact opgenomen met locatie B. en daar bleek een bed vrij te zijn. De volgende ochtend, op zondag 12 juli 2020, is klager overgebracht naar B. Bij aankomst bleek echter dat daar ook geen opname plek was, gezien de cliënt populatie, de personele bezetting en het feit dat er op de afdeling een patiënte verbleef die ernstig getraumatiseerd was door seksueel misbruik in het verleden. Klager is toen in B. opnieuw in de EBK geplaatst. Verweerders erkennen dat dit fout is geweest. De volgende dag, op maandag 13 juli 2020, is klager overgebracht naar C. waar de behandeling kon worden voortgezet (inclusief mobilisatie) op de afdeling.

In reactie op het standpunt van klager dat hij geen schrijven zou hebben ontvangen met daarin de motivatie voor de beslissing van het verlenen van verplichte zorg, merken verweerders tot slot op dat de zorgverantwoordelijke op 26 juni 2020 een schriftelijke beslissing heeft opgesteld met daarin een motivatie. Op 1 juli 2020 heeft de geneesheer-directeur de beslissing aan klager uitgereikt. Volgens verweerders is daarmee voldaan aan de Wet verplichte ggz.

5. OVERWEGINGEN EN OORDEEL KLACHTENCOMMISSIE

5.1 De ontvankelijkheid van de klacht

De klacht van klager richt zich op gedragingen waarop de Wet verplichte ggz van toepassing is. Ingevolge artikel 2 lid 1.2 van het reglement van de klachtencommissie heeft de klachtencommissie tot taak om klachten te behandelen die worden ingediend op grond van de Wet verplichte ggz. Klager is als cliënt van GGZ Oost Brabant op grond van artikel 1 sub c van het reglement van de klachtencommissie bevoegd tot het indienen van een klacht bij de klachtencommissie. De klacht is schriftelijk en op de juiste wijze ingediend. De klacht van klager is derhalve ontvankelijk.

5.2 Formele toetsing

De klachtencommissie overweegt dat uitgangspunt in het gezondheidsrecht het zelfbeschikkingsrecht is. Iedere patiënt mag zelf uitmaken of hij een (be)handeling wel of niet wil ondergaan. Uitzonderingen op dit zelfbeschikkingsrecht moeten bij wet geregeld zijn. Klager verbleef ten tijde van de insluiting binnen GGZ Oost Brabant op grond van een verlengde crisismaatregel. Op de voorgenomen vorm van verplichte zorg zijn de bepalingen ter zake van de Wet verplichte ggz van toepassing. Omdat verplichte zorg een ingrijpende inbreuk is op het zelfbeschikkingsrecht en op de lichamelijke integriteit van de patiënt, dienen er zowel procedurele als inhoudelijke waarborgen in acht worden genomen alvorens over te kunnen gaan tot het verlenen van verplichte zorg.

De klachtencommissie zal de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg derhalve toetsen aan deze procedurele en inhoudelijke waarborgen. In het bijzonder zal de klachtencommissie daarbij nagaan of:

- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg op schrift is gesteld door de zorgverantwoordelijke en voorzien is van een motivering;
- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg pas is genomen nadat de zorgverantwoordelijke:
 - o zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene
 - o met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd
 - o voor zover de zorgverantwoordelijke geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur;
- de geneesheer-directeur op de hoogte is gesteld van de beslissing en een afschrift van de beslissing aan betrokkene, de vertegenwoordiger¹ en de advocaat heeft verstrekt en hen schriftelijk in kennis heeft gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en van de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon;
- er verzet is aangetekend tegen het toepassen van de verplichte zorg;
- een causaal verband bestaat tussen het gedrag van betrokkene als gevolg van zijn/haar psychische stoornis, en het ernstig nadeel dat moet worden weggenomen.

In dit kader overweegt de klachtencommissie als volgt.

De klachtencommissie stelt vast dat er op 26 juni 2020 aan klager een verlengde crisismaatregel is verleend, welke geldig was tot en met 17 juli 2020. Deze verlengde crisismaatregel voorzag in de mogelijkheid om klager in te sluiten. De zorgverantwoordelijke heeft al op 26 juni 2020 een schriftelijke beslissing opgesteld waarin is aangegeven dat, wanneer de veiligheid van klager zelf, of van medepatiënten of hulpverleners in gevaar komt en minder ingrijpende alternatieven niet afdoende zijn om het gevaar op de afdeling af te wenden, insluiting noodzakelijk kan zijn. De geneesheer-directeur heeft deze beslissing op 1 juli 2020 aan klager uitgereikt. Echter pas op 11 juli 2020 is voor het eerst besloten om klager daadwerkelijk in te sluiten. De klachtencommissie keurt deze werkwijze af. Op grond van de Wet verplichte ggz stelt de zorgverantwoordelijke een beslissing op schrift op het moment dat er *daadwerkelijk* overgegaan wordt tot de uitvoering van de verplichte zorg. De zorgverantwoordelijke had in deze dus niet op voorhand een schriftelijke beslissing mogen nemen. Pas op het moment dat een patiënt daadwerkelijk wordt ingesloten, of zo snel mogelijk daarna, dient de zorgverantwoordelijke de beslissing tot het verlenen van de

¹ Indien van toepassing

verplichte zorg op schrift te stellen en te motiveren. In ieder geval dient dit de eerstvolgende dag te gebeuren volgend op de nacht van insluiten.

Alleen al op deze grond dient de klachtencommissie de klacht van klager gegrond te verklaren, nu klager geen juiste schriftelijke beslissing tot het verlenen van verplichte zorg heeft ontvangen. Aanvullend hierop oordeelt de klachtencommissie, dat het feit dat klager in de nacht van 10 op 11 juli 2020, tijdens zijn eerste separatie, niet door de dienstdoende psychiater-achterwacht is beoordeeld, eveneens in strijd met de wet is. Er is enkel telefonisch overleg geweest en onduidelijk is hoe is beoordeeld wat de actuele gezondheidssituatie van klager was en of er overleg met hem is geweest over alternatieven. Ook dit leidt tot gegrondheid van de klacht ten aanzien van de eerste separatie. Bij de tweede separatie is dit wel gebeurd. Daarnaast kan de derde separatie (de separatie in B.) als onrechtmatig worden bestempeld nu deze separatie niet noodzakelijk was ter afwijking van ernstig nadeel. Vast is komen te staan dat klager daar slechts in de EBK is geplaatst omdat er geen andere plek voor klager beschikbaar was. Bovendien was er initieel geen reden tot separatie, reden waarom de beslissing om klager in B. te separeren wederom op de wijze zoals voorgeschreven in de wet had moeten worden genomen en aan klager gecommuniceerd.

Voor wat betreft het standpunt van klager, waarin klager aangeeft dat de insluiting voor een ander doel is toegepast dan waarvoor in de beschikking van de rechtbank is opgenomen, wenst de klachtencommissie op te merken dat klager hierin in het ongelijk moet worden gesteld. Naar het oordeel van de klachtencommissie is het nadeel waarvoor de insluiting ter afwijking mocht worden gebruikt, ruimer omschreven dan alleen voor het afwenden van suicide. Ook is als nadeel omschreven de algemene veiligheid van personen en goederen. Nu er in ingesloten om dit laatste nadeel af te wenden is de beperking aangewend om in een de beschikking omschreven nadeel af te wenden.

Nu aan de vereiste formele voorschriften niet is voldaan komt de klachtencommissie niet toe aan toetsing van de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

5.3 Verzoek tot schadevergoeding

Klager heeft de klachtencommissie verzocht om een schadevergoeding toe te kennen. Klager verwijst hierbij naar het onderzoeksrapport van de Universiteit van Amsterdam "*Schadevergoeding vragen aan een klachtencommissie als bedoeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg; wat is billijk?*" uit 2019. Onderdeel van die studie is een mede op basis van relevante rechtspraak ontwikkeld "forfaitair stelsel", dat een handvat biedt voor onderbouwing van schadevergoedingsverzoeken in het kader van de Wet verplichte ggz.

Op basis van dit forfaitair stelsel meent klager dat de volgende bedragen redelijk en billijk zijn:

- Er is door de zorgverantwoordelijke niet of niet juist geoordeeld over de aanwezigheid van voldoende stoornis gerelateerd nadeel (art. 3:3 Wvvgz), en er is niet of niet juist geoordeeld over de proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid van de interventie(s) (art. 2:1 lid 3 Wvvgz) = € 1.000,-
- De zorgverantwoordelijke heeft ter uitvoering van de crisismaatregel een beslissing tot uitvoering van verplichte zorg genomen zonder zich op de hoogte te stellen van de actuele

gezondheidssituatie van de cliënt. Er is geen overleg geweest alvorens over te gaan tot afzondering = € 600,-

- De beslissing van de zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg is niet op schrift gesteld en/of schriftelijk gemotiveerd = € 100,-

Daarnaast stelt klager dat hij immateriële schade heeft geleden en dat hiervoor een bedrag van € 400,- redelijk en billijk is.

Het totaalbedrag komt daarmee uit op € 2.100,-.

Op grond van artikel 10:11 Wet verplichte ggz stelt de klachtencommissie de zorgaanbieder in de gelegenheid om te worden gehoord, alvorens zij beslist over het toekennen van de schadevergoeding.

6. **BESLISSING**

De klachtencommissie voornoemd, verklaart de klacht van klager gegrond. Voor het overige (het verzoek tot schadevergoeding) houdt de klachtencommissie iedere beslissing aan. Na ontvangst van de reactie van de zorgaanbieder zal de commissie een eindbeslissing nemen.

voorzitter klachtencommissie

Beroep

Betrokkene, de vertegenwoordiger of de zorgaanbieder kan door middel van een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift bij de Rechtbank Oost-Brabant beroep instellen tegen onderhavige uitspraak van de klachtencommissie. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan de betrokkene is meegedeeld.